Náučný chodník Tri skaly

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Púchov
Geomorfologické jednotky:	Biele Karpaty a Javorníky
Geologické jednotky:	flyšové pásmo a bradlové pásmo
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus a vlak Dohňany
Východisko:	Dohňany, obecný úrad
Trasa:	Dohňany – Lazovská skala – Čertova skala – rozhľadňa Tlstá hora – Dlhá lúka – skala Vieska – Dohňany
Dĺžka, prevýšenie:	13 km, prevýšenie 440 m
Čas prechodu:	4 – 5 h
Počet zastávok:	5
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2010

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: skladačka Tri skaly (vydaná v rámci projektu Rozhledny Hornolidečska a Púchovské doliny na kótách 651 m n. m., 2007 – 2013)

Kontakt: Obecný úrad Dohňany, Dohňany 68, 020 51 Dohňany, tel. 042 / 4450 910

Poznámka: Odporúčame spojiť s prehliadkou Dujkovho mlyna v Dohňanoch (treba ju vopred dohodnúť telefonicky – 0908 747 438).

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný na terénne vyučovanie. Vzhľadom na jeho dĺžku je vhodný pre starších žiakov.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Dohňany. Obec severozápadne od Púchova na juhozápadnom okraji Javorníkov pri ich kontakte s Bielymi Karpatmi v doline Bielej vody. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1471. Obec sa spomína spolu s ďalšími 19 obcami v súpise lednického panstva. Po morových epidémiách koncom 15. storočia tu obyvateľstvo takmer vymizlo. K znovuosídleniu prispeli Valasi, ktorí sa usádzali na okrajoch dedín a rozptýlene na horských chrbtoch a v dolinách, čoho známky sa v tejto oblasti zachovali doteraz. Venovali sa pestovaniu základných plodín a chovu dobytka. Obec leží na železničnej trati Púchov – Horní Lideč, vybudovanej v rokoch 1935 – 1937. Jej výstavbe musel ustúpiť pôvodný vodný mlyn, ktorý nahradil v roku 1936 mlyn na elektrický pohon. **Dujkov mlyn** stojí v severnej časti obce, po rekonštrukcii je verejnosti prístupný (pozri poznámku vyššie). Jeho vybavenie je dobre zachované, stavba i technológia sú pôvodné. Súčasťou je dvor poskytujúci ukážky tradičných remesiel. V roku 1979 boli administratívne pričlenené k obci Mostište a Zbora, obce ležiace v bočných dolinkách potoka Petríkovec a Mostištského potoka. Národnou kultúrnou pamiatkou v obci je neorománsky kostol sv. Cyrila a Metoda z roku 1865. Pri starom cintoríne v časti obce Zbora sú od roku 1993 chránené tri lipy veľkolisté (*Tilia platyphyllos* Scop.). Ich vek je od vyše 190 do vyše 330 rokov, obvod kmeňov zhruba 320 – 600 cm a výška 27 m.

Rozhľadňa Tlstá hora. Drevená vyhliadková veža, zvaná aj Rozhľadňa Púchovskej doliny, na vrchole Tlstej hory (651 m n. m.) na severovýchodnom konci Bielych Karpát západne nad Dohňanmi. Vybudovaná bola v roku 2009 podľa projektu Antonína Závadu z Valašského Meziříčí. Je vysoká 21,5 m, má tvar valaského klobúka. Smerom k vrcholu sa zužuje a má šesť poschodí – vyhliadkových plošín. Poskytuje atraktívny kruhový výhľad nielen na blízke bradlá pri Lednici, Červenom Kameni a Vršatci v Bielych Karpatoch, ale aj na Javorníky, Kysuckú vrchovinu, Malú Fatru (Veľký Rozsutec, Veľký Kriváň, Martinské hole, Kľak), Strážov v Strážovských vrchoch, Veľký Manín v Súľovských vrchoch. Vidno i Púchov, Dohňany a Zubák.

Lazovská skala, Čertova skala a skala Vieska. Tri z viacerých nápadných vyvýšenín v oblasti severovýchodného ukončenia Bielych Karpát nad Dohňanmi na trase náučného chodníka Tri skaly, dosahujúce nadmorské výšky cca 350 – 550 m n. m. Vznikli selektívnou eróziou v prostredí budovanom rôzne odolnými horninami v rámci dvoch kontrastných geologických pásem – flyšového a do neho zavráseného bradlového. V oblasti tvoria vyvýšeniny buď paleogénne pieskovce flyšového pásma (napr. chrbát Tlstej hory, na ktorom stojí rozhľadňa) alebo druhohorné vápence bradlového pásma rôzneho pôvodu (napr. rohovcové, hľuznaté, krinoidové, kalpionelové) so svojim obalom (sliene,

slieňovce). A práve tieto šošovky vápencov tvoria z okolitých relatívne menej odolných hornín vypreparované skalky – Lazovskú, Čertovu a Viesku –, vyčnievajúce nad svojim okolím.

Biele Karpaty. Flyšové pohorie pretiahnutého pôdorysu v smere JZ–SV pozdĺž západnej slovensko-českej štátnej hranice zhruba medzi Skalicou a Púchovom (cca 85 km) presahujúce na Moravu (Bílé Karpaty), susediace na juhu s Chvojnickou pahorkatinou a Myjavskou pahorkatinou, na východe Považským podolím, na severe Javorníkmi a na západe (na Morave) Vizovickou vrchovinou a kratučko aj Dolnomoravským úvalom. Kulminuje výškou 970 m n. m. Veľkou Javorinou/Velkou Javořinou s vrcholom na štátnej hranici. Ústredný chrbát pohoria je priečne rozčlenený dlhými a hlbokými dolinami intenzívne spätne erodujúcich prítokov Váhu (Klanečnica, Bošáčka, Drietomica, Vlára, Biela voda) na jednotlivé masívy (Žalostiná, Veľká Javorina, Veľký Lopeník, Chmeľová). Prihraničné, najvyššie územie tvorí flyšové pásmo, t. z. striedajúce sa paleogénne pieskovce, ílovité bridlice, sliene a ílovce, s hladko modelovaným reliéfom so zaoblenými chrbtami a hlboko vrezanými dolinami. Juhovýchodný okrajový pás buduje bradlové pásmo s mezozoickými karbonátovými horninami s akcentovaným reliéfom (Bošácke bradlá, Vršatské bradlá). Ide o rôzne druhy vápencov vo forme šošoviek a krýh, tvoriace často výrazné vyvýšeniny s ostrými i skalnými formami reliéfu, obklopené mäkšie modelovaným reliéfom na ich relatívne menej odolnom obale, budovanom napr. pieskovcami, zlepencami, slieňmi či slienitými bridlicami. V oblasti celého pohoria sú priaznivé litologické podmienky pre tvorbu zosuvov. Osobitým javom Bielych Karpát je s charakteristickým rozptýleným kopaničiarskym osídlením s prvkami ľudovej architektúry, ktoré prispieva k osobitému krajinnému rázu. Tvorí ho pestrá mozaika lesných spoločenstiev, druhovo bohatých kosných lúk s hojným výskytom druhov z čeľade vstavačovitých, pasienkov, tradične obhospodarovaných políčok a remízok, zvyšujúcich druhovú diverzitu, a ovocných sadov, i novo zakladaných, s tradičnými krajovými odrodami. Lesné porasty tvoria prevažne bučiny, bukové dúbravy, na sutinách lipové a jaseňové javoriny, miestami na bralnatom reliéfe stepné až lesostepné spoločenstvá, v ktorých mnohé teplomilné druhy tu dosahujú najsevernejšiu hranicu svojho rozšírenia.

Javorníky. Rozsiahly horský geomorfologický celok na severozápadnom okraji Slovenska medzi Lysou pod Makytou, Púchovom, Bytčou, Žilinou, Čadcou a Makovom, smerom na západ malou časťou presahujúci na východnú Moravu, resp. do Česka. Medzi Púchovom a južným okrajom Považskej Bystrice zasahujú neďaleko aj na ľavú stranu Váhu. U nás susedia na severe s Turzovskou vrchovinou a Kysuckými Beskydami, na východe s Kysuckou vrchovinou a kratučko so Žilinskou kotlinou a Súľovskými vrchmi a na juhu s Považským podolím a Bielymi Karpatmi. Majú plochý málo rozčlenený ústredný chrbát, Veľkým Javorníkom dosahujúci nadmorskú výšku 1 071 m. Budované sú prevažne paleogénnymi horninami flyšového pásma, pričom masívne chrbty s hornatinovým reliéfom sa viažu na série s prevahou rôznych typov pieskovcov. Doliny na juhovýchodnom úbočí horstva s rozširujúcimi sa až kotlinovými úsekmi sa vyvinuli v územiach s prevažujúcimi ílovcami a vrchovinovým prípadne len pahorkatinovým reliéfom, tvoriac nápadnú tiahlu zníženinu – Javornícku brázdu – so sídlami (Papradno, Štiavnik, Kolárovice, Veľké Rovné, Dlhé Pole) a poľnohospodárskym využitím zeme, na rozdiel od zvyšku zalesneného horského územia. Juhozápadnú časť celku medzi Púchovom a Predmierom, resp. dolinou Štiavnika buduje bradlové pásmo (zlepence, pieskovce, hľuznaté vápence, sliene a i.), čo sa prejavuje väčšou členitosťou reliéfu s výskytom skalných foriem. V oblasti celého pohoria sú priaznivé litologické podmienky pre tvorbu početných zosuvov. Pohorie odvodňujú potoky ústiace do Váhu alebo Kysuce (na Morave do Vsetínskej Bečvy). Na jeho južnom okraji sa nachádza na Váhu vodná nádrž Nosice. Pri jej výstavbe v roku 1952 náhodne navŕtali veľmi kvalitnú minerálnu vodu, zložením takmer totožnú s kyselkou v Luhačoviciach, čo bolo faktorom vzniku kúpeľov Nimnica, najmladších na Slovensku. Vo vyšších častiach pohoria prevládajú bukové a jedľovo-bukové lesy, v nižšie ležiacich kotlinkách a dolinách sú popri sídlach lúky, pasienky a polia. Stredná časť Javorníkov predstavuje plošne väčšiu polovicu územia Chránenej krajinnej oblasti Kysuce (moravská časť Javorníkov je súčasťou CHKO Beskydy).

Názvy informačných panelov

1. Dohňany
2. Lazovská skala
3. Čertova skala
4. Rozhľadňa na Tlstej hore
5. Skala Vieska

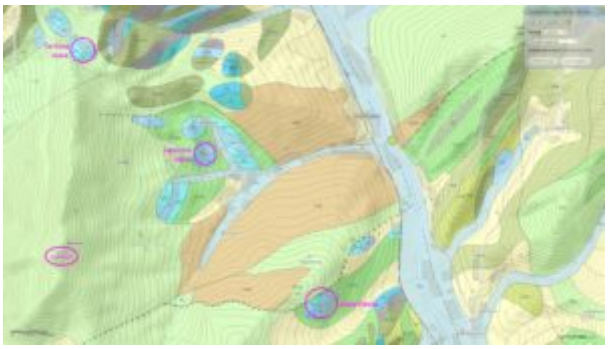

Schematická mapka náučného chodníka
Čertova skala
3
Lazovská skala
2
Dohňany
1
Rozhľadňa
4
Skala Vieska
5
Vieska - Bezdedov
Legenda

